

משפט ופיללים

פרשנות • בעליון טעו והושיטו יד לליון, שממשיך לנסות לרסק את מערכת המשפט

ניסיון השופטים להימנע מהכרעה חד-צדדית, בין היתר כדי לשמור על כבודו של שר המשפטים יריב לוין, כבר נענה ביריקה בפרצוף מצידו. ניתן להניח שהשר לא יכנס את הוועדה מעצמו והמדינה תתגלגל לעבר משבר חוקתי

דינה זילבר

התראות במייל

2024 באוגוסט 28 • 06:04

מריחה מכוונת, אלימות פוליטית וכוונות שיפוטיות טובות שלא מסייעות בהעמדת הדין על מכונו, במקום הכרעה מובנת מאליה וברורה. זה תקציר סיפור ההתנהלות בעניינה של העתירה למינוי נשיא קבוע לבית המשפט העליון.

בזמנים השבורים הללו, נראה שכל פתולוגיה מנורמלת. אבל בכל זאת, מילה על האנומליה הגלומה בכך שבמשך עשרה חודשים בית המשפט העליון חסר נשיא קבוע בגלל סירובו של שר המשפטים יריב לוין, יו"ר הוועדה למינוי שופטים, לכנס אותה לדון בנושא - בגלל שהוא צפוי להפסיד בהצבעה. יעלה על הדעת שהמשלה היתה מתנהלת פרק זמן כזה ללא ראש ממשלה אלא רק על ידי ממלא מקום, או לא מתכנסת במשך חודשים, או שהכנסת היתה מתנהלת ללא יו"ר קבוע? בחלום.

שופטי העליון בבג"ץ, החודש. המסר שיעבור לכל שופטי המערכת הוא שהקידום שלהם יעבור מעתה לא דרך מקצוענות, אלא דרך חיזור אחר פתחי הפוליטיקאים צילום: נעמה גרינבאום

אבל זו עוד תחנה בגיהנום שממשלת הסדום מעבירה את הרשות השופטת, כחלק מהניסיונות לכרות את ידיה, לשבור את רגליה, לפגוע בראשה, לרוקנה מכלי עבודתה ולאישה בדחלילים צייתנים. והכי מפריע לשלטון, כמובן, עמוד השדרה. אז גם מהתכונה השיפוטית הזו,

שהיא לזו המוסד והערובה לעצמאותו, הם מנסים להיפטר בדרכים מגוונות - שבירת הסניוריטי בהן. מחדלו המכוון והפסול של השר ליון מתמשך עוד לפני שפרצה המלחמה. נראה ששבעה באוקטובר לא סדק אצלו כלום בחומת האטימות, וגם לא במטרה החקוקה אצלו בכל המכשירים: הרס מערכת המשפט.

בהתאם לעיקרון הסניוריטי, השופט הוותיק והמנוסה ביותר, יצחק עמית, הוא שאמור להתמנות לנשיא. בחירת נשיא יכולה להתבצע ברוב חברי הועדה (5 מ-9). ליון מסרב כבר כשנה לקיים את הדיון, כי הוא מתנגד למינויו של עמית ומעריך שיפסיד בהצבעה. בכך הוא מעניש את כלל אזרחי ישראל שמערכת המשפט שלהם חסרה נשיא קבוע, מוחלשת ומבוזה על ידו בכוונת מכוון.

הסניוריטי, מסורת של שבעים שנה, נועד להבטיח שהמערכת תונהג על ידי השופט הכי בכיר ומנוסה, ובעיקר כדי למנוע את הסתאבות בית המשפט. ליון חותר לשבור את המסורת הזו ולמנות נשיא מהכיס שלו. המסר החד שיעבור לכל שופטי המערכת הוא שהקידום שלהם יעבור מעתה לא דרך מקצוענות, הצטיינות, עצמאות, אי-תלות ועשיית הישר והטוב; אלא דרך חיזור אחר פתחי הפוליטיקאים, ריצוים וקריצה מתמדת אליהם בפסיקתם. שינוי קוד הפעולה של מערכת המשפט באופן הזה הוא זיהום קטלני שלה ופוליטיזציה מובהקת.

השופט עמית, בחודש שעבר. ליון מסרב כבר כשנה לקיים את הדיון לבחירת נשיא לעליון, כי הוא מתנגד למינויו של עמית ומעריך שיפסיד בהצבעה צילום: נעמה גרינבאום

לשלטון יש גם רווחים משניים מהמהלך, כמו הותרת המוסד חלש, חסר הנהגה ועם סכסוכים פנימיים, בעוד הוא מקווה שיפרשו שופטים שמגף פוליטי מסומר על הגרון המקצועי שלהם לא בא לו בטוב. ובנוסף, מכור, נשיא ביהמ"ש העליון הוא גם זה שימנה את חברי ועדת החקירה הממלכתית אם תוקם, כך שהשתלטות על עמדה זו היא לבנה חיונית בחומת הדיקטטורה שהשלטון מתקדם בהשלטתה.

יורים ובוכים. מקרבנים ומתייפחים. שוברים את הכלים ועוד חייבים להם עודף. זו השיטה הנתעבת של מחוללי ההפיכה המשטרית ושר המשפטים בראשם, שבורח מבשורה כי הוא חושש שהתוצאה לא

תהיה זו שהוא מעוניין בה, אז הוא מסכל את מהלך קבלת ההחלטות. כמו שראש ממשלה יחליט שאינו מקיים בחירות במדינה כי הוא צפוי להפסיד בה, תרחיש שלמרבה הזוועה כבר לא נראה דיסטופי. אולי זה המהלך הבא? אלימות ששוברת לשלטון החוק את הרגליים ועוד מתחפשת לחיפוש אחר הסכמות רחבות.

נשיא ביהמ"ש העליון הוא גם זה שימנה את חברי ועדת החקירה הממלכתית אם תוקם, כך שהשתלטות על עמדה זו היא לבנה חיונית בחומת הדיקטטורה שהשלטון מתקדם בהשלטתה

מבחינה משפטית, העתירה נגד מחדלו המכוון של שר המשפטים היא קלה ופשוטה להכרעה. הימנעות מכוונת מהפעלת סמכות חובה שבדין — הנובעת משיקולים זרים — והתמשכותה, מעמיקה את הנזק הנגרם למערכת המשפט שכמעט שנה חסר נשיא קבוע. ההרכב שהעתירה הזו הגיעה לפתחו יכול היה להכריע בה במהירות ובקיצור. צו מוחלט, פשוט והכרחי. במקום, שופטים שוחרי טוב נתנו אורכה, הושיטו יד, קיוו לפשרה, נמנעו מהכרעה, הפצירו בשר לעשות את המתחייב וההכרחי לפי החוק. בניגוד לנרטיב הסרק שהגיע מסביבת שר המשפטים, בית המשפט הלך דרך ארוכה — שלא לומר ארוכה מדי — בכך שנתן לו זמן כדי להימנע מהכרעה חד־צדדית. זאת, גם כדי לאפשר את מיצוי התהליך וגם כדי לשמור על כבודו. זו טעות קשה. בג'ונגל, נימוסים ואצילות פחות מוערכים על ידי טורפים מדופלמים, וריח של חולשה דווקא מעצים את הטורפנות.

והזאב? הוא מצידו משייף בינתיים את הטפרים על הסלע שהוא מתכוון להוריד למערכת המשפט על הראש. אתמול הגיש שר המשפטים את תגובתו לעתירה, ממנה עולה כי הזמן היקר שניתן לו בוזבו לריק. הטון מתקרבן והתוכן סכינים. "הפשרה" שהוא משווק היא הורדת נבוט ממוסמר על גבה של המערכת המשפטית. ככה הוא רוצה "ליישר" אותה כנראה. זה שהנבוט מרוח בדבש מילולי של

"הסכמה רחבה" לא הופך את המפגש בין הנבוט לגב בו הוא מכה לפחות כואב או קטלני.

השופטים בעתירה על מינוי נשיא לעליון, בחודש שעבר. הימנעות מכוונת מהפעלת סמכות חובה שבדין מעמיקה את הנזק הנגרם למערכת המשפט צילום: אוליבייה פיטוסי

כעת מפומפם מסביבתו לציבור הכזב הנרטיבי לפיו "השופטים מטרפדים כל מינוי מוצע". הניסיון שוחר הטוב של שופטי ההרכב להימנע מהכרעה שיפוטית בכל דרך לא נענה באצילות מקבילה. החלטת בית המשפט מהיום, המפצירה בשר בלשון מלטפת מדי לממש את חובתו החוקית כדי שהפסיקה תיחסך, נענתה כבר ביריקה בפרצוף ההרכב מסביבתו של השר: "החלטה צפויה, הם השופטים של עצמם". אנו מתגלגלים במהירות אל עבר משבר חוקתי. ניתן להניח שהשר לא יענה למחווה האדיבה שניתנה לו כעת, והיא לכנס את הוועדה מעצמו ולהימנע ממתן פסק דין. אם כך, השופטים יאלצו לתת פסק דין בתחילת ספטמבר.

לו הייתי שופטת, וכדי לצמצם את הכרוניקה הידועה מראש של אי־כבוד השר את הפסיקה, הייתי כותבת פסק דין שיצמצם את סיכויי ההפרה שלו. כזה שחוסך את משבר האכיפה שלו, שמחייב את השר לכנס את הוועדה לקיום דיון במינוי נשיא עד מועד מסוים, וככל שזה לא יעשה — לקבוע בפסק הדין מועד בו תתקיים הישיבה גם אם השר לא מכנס אותה. זאת, כדי לאפשר לחברי הוועדה לקיים דיון והצבעה בהתאם לפסק הדין, אם אכן יינתן צו מוחלט כפי שצריך, לבחור נשיא כדין ולסכל ככל הניתן את אפשרויות השיבוש בהן מצטיינת הממשלה. ובקואליציה בכללה כבר לבשו את חליפת האיומים והצהירו־איימו שהם מקווים "שלא ניאלץ לחזק את שינוי שיטת בחירת השופטים". מוזיקה מפחידה, כמו בסרט אימה, אלא שלמרבה שברון הלב, סרט האימה הזה הוא מציאות חיינו.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ בג"ץ

+ בית המשפט העליון-בג"ץ

+ יריב ליון

הצג עוד מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ